

Запорізький національний університет
факультет соціології та управління
кафедра соціології

Назва курсу	Соціальна структура суспільства
Викладач	Бірюкова Тетяна Федорівна
Профайл викладача	https://moodle.znu.edu.ua/user/profile.php?id=458
Контактний тел.	289-75-58 (внутр. 75-58)
E-mail:	tatyana.bir2062@gmail.com
Сторінка курсу в CMS	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5381
Консультації	Консультації: четвер 14.30 (309 – 6 к.) Онлайн-консультації (постійно). Обговорення навчальних питань і консультації до практичних завдань на форумі.

1. Анотація курсу

Соціальна структура суспільства - це навчальна дисципліна, яка розкриває сутність і специфіку формування соціальних груп і соціальних спільнот у будь-якому суспільстві. Вивчає різноманітні ознаки, за якими соціальні групи вирізняються одна від одної та критерії, на основі яких ці групи займають певне місце у суспільстві. Знання про соціальну структуру та її елементи дозволяє розуміти сутність соціальних зв'язків і соціальних відношень, які існують у суспільстві, їх природу та види.

При вивченні даного курсу також передбачається розгляд функціонування суспільства як складної ієрархізованої системи у контексті сучасних тенденцій, пов'язаних із процесами глобалізації, трансформації українського суспільства. У зв'язку з цим проводиться аналіз трансформації соціально-структурних відносин суспільства за різними критеріями, нових форм соціального розшарування, радикальних змін у тенденціях і напрямках соціальної мобільності, моделей поведінки представників різних соціальних груп.

2. Мета та завдання курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальна структура суспільства» є вивчення і засвоєння студентами наукових засад аналізу соціальної структури як певної стратифікаційної системи, що поділяє суспільство на горизонтальні і вертикальні соціальні групи, обумовлені різноманіттям соціальних ролей і позицій (статусів), які об'єктивно виникають в ході суспільного поділу праці, соціальної диференціації і нерівності та існуючої у суспільстві системи цінностей і культурних стандартів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальна структура суспільства» є:

– ознайомлення студентів з сутністю соціальної структури як взаємопов’язаної сукупності класів, соціальних груп, верств, шарів і прошарків, соціально-демографічних, професійно-кваліфікаційних, сімейно-побутових, територіальних, етнічних спільностей, що складуються і функціонують, відтворюються і змінюються на базі відносно стійких взаємовідносин;

– ознайомлення із різними підходами і соціологічними теоріями щодо розуміння соціальної структури; ознайомлення із тенденціями у розвитку соціальної структури сучасного суспільства, процесах соціальної диференціації, появи нових соціальних груп і верств населення, процесах інтеграції в економіці, які відбиваються на соціальній структурі суспільства.

3. Формат курсу

Основними видами навчальних занять є *лекції* і *семінарські* заняття. Під час семінарських занять передбачається виконання низки *практичних завдань* щодо вивчення соціальних груп і соціальних інститутів як елементів соціальної структури суспільства.

В межах навчального курсу вивчається категоріальний апарат, пов’язаний із проблематикою соціальної структури і соціальної стратифікації, основні теоретико-методологічні підходи до аналізу соціальної структури, характеристики соціальної нерівності, роль соціальної мобільності у динаміці соціальної структури в суспільстві, основні проблеми соціальної диференціації і стратифікації українського суспільства, а також методи соціологічного дослідження цієї проблематики.

4. Компетентності, результати навчання та форми оцінювання

Компетентності, результати навчання	форми оцінювання
Здатність застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для розуміння й інтерпретації соціальної структури суспільства	Тестування
Здатність розв’язувати спеціалізовані завдання у сфері вивчення соціальної структури суспільства, розробляти й обґрунтовувати базові рекомендації щодо вивчення соціальних груп і спільнот, соціальних інститутів, соціальних зв’язків і відносин.	Обговорення під час семінарських занять з застосуванням електронної презентації. Тестування

Розуміння базових закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот та суспільств.	Обговорення під час семінарських занять, тестування
Розуміння соціальних процесів, трендів, можливостей і викликів соціальних змін в соціальній структурі українського суспільства та інших суспільств	Співбесіда, обговорення під час семінару,
Формування аналітичних здібностей та вміння приймати обґрунтовані рішення в умовах перехідних політичних, соціальних та економічних систем. Досліджувати можливості організації соціальної структури суспільства. Відбір та реалізація соціальних ініціатив.	Виконання практичного завдання
Здатність застосувати соціологічний дослідницький інструментарій	Виконання практичного завдання

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	28	28	64

6. Ознаки курсу

Семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
3	соціологія	2	н

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Мультимедійне обладнання для демонстрації презентацій. Електронний зал Наукової бібліотеки ЗНУ. Комп'ютерні класи. Персональні ноутбуки.

8. Політики курсу

Під час проведення лекційних і семінарських (практичних) занять в аудиторії панує доброзичлива атмосфера, плюралізм думок та ціннісно-світоглядних орієнтацій. Основною формою спілкування між викладачем і здобувачем освіти є діалог з вільним висловлюванням думок та аргументована дискусія. Розкриваючи зміст і смисл тих чи інших методологічних ідей, підходів, сучасних методів, ніхто (ані викладач, ані студент) не мають права нав'язувати власну думку щодо їх переваг чи недоліків. Власна позиція у цих питаннях повинна бути обґрунтована.

Вирішення практичних кейсів ґрунтується на основі співробітництва. Вміння працювати в команді – запорука успіху. Допускається доброзичлива конкуренція.

У разі невчасного виконання завдань у наслідок пропусків занять з поважної причини (лікарняний, академічна мобільність, участь у різних формах нестандартної освіти), здобувач має право на персональні консультації з викладачем, під час яких отримує необхідну навчальну інформацію, демонструє самостійно здобуті знання. Тестові завдання і завдання у формі есе чи рефлексії здобувач може виконати на електронній платформі Moodle.

Засуджується прояви будь-якої академічної недоброчесності: плагіат, нечемна поведінка під час дискусій, нетолерантне ставлення один до одного, нав'язування власної думки.

Подібні політика розповсюджується однаково як на здобувача, так і на викладача.

9. Схема курсу

	Тема, короткі тези	Формат (форма заняття) К-ть год	Матеріали	Література та ел.ресурси	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
1-й тиждень	<p>Тема 1. Вступ до курсу «Соціальна структура суспільства»</p> <p>-Теорія соціальної структури та її місце в системі соціологічного знання.</p> <p>- Структура навчальної дисципліни і логіка розгляду її основних проблем.</p> <p>-Актуальність дослідження проблем соціальної структури на сучасному етапі розвитку суспільства взагалі і українського суспільства зокрема.</p>	Лекція 2 год	Матеріали лекції, підручник ел.презентація	<p>https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/9697/</p> <p>https://stud.com.ua/41785/sotsiologiya/teoriya_sotsialnoyi_strukturi_i_suspilstva_sotsialnih_institutiv_organizatsiy</p>	Встановити міжпредметні зв'язки з іншими навч. дисц. Скласти глосарій соціальної структури суспільства		До семін. заняття
	<p>Тема 1. Вступ до курсу «Соціальна структура суспільства»</p> <p>-Ступінь розробленості даної предметної сфери в історико-соціологічній і сучасній науковій літературі.</p> <p>-Огляд основної і додаткової джерельної бази щодо вивчення соціальної структури суспільства.</p> <p>-Місце і роль дисципліни в системі соціологічного знання.</p> <p>-Теорія соціальної структури як спеціальна</p>	Семінар 2 год	Конспект, словник	<p>https://pidruchniki.com/12590605/sotsiologiya/sotsialni_zvyazki_sotsialni_vidnosini</p> <p>http://politics.ellib.org.ua/pages-1045.html</p>	Визначити специфіку Соціальної структури суспільства як спеціальної соціологічної і теорії Обґрунтувати необхідність появи цієї теорії та її практичне значення	3	Виступ на сем. занятті

	соціологічна теорія						
2-й тиждень	<p>Тема 2. Історичні аспекти дослідження соціальної структури суспільства Теорія соціальної структури як базова соціологічна теорія.</p> <p>-Уявлення про соціальну структуру суспільства в історії соціологічної думки. -Г. Спенсер та його вчення про суспільство як соціальний організм. Соціальна структура як будова соціального організму. -Соціальні інститути як елементи соціальної структури суспільства. - Вчення Е. Дюркгейма про суспільство як надіндивідуальну реальність. Соціальна структура за Е. Дюркгеймом. Роль суспільного поділу праці у формуванні соціальної структури. -Теорія соціальної солідарності. Веберівський підхід до розуміння соціальної структури. -Поняття «клас» у теорії стратифікації М. Вебера. Типологія класів при капіталізмі. Ієрархія статусних груп.</p>	Лекція 2 год	Матеріали лекції, підручник ел.презентація		Створити порівняльну таблицю підходів до розуміння соціальної структури суспільства Г.Спенсера, Е.Дюркгейма, М.Вебера		До семін. заняття
	<p>Тема 2. Історичні аспекти дослідження соціальної структури суспільства Теорія соціальної структури як базова соціологічна теорія.</p> <p>-Марксистська теорія соціальної структури. -Класи як основа соціальної структури. Причини виникнення класів. -Головні ознаки класу. - Поняття суспільних прошарків і соціальних груп у марксистській теорії</p>	Семінар 2 год	Конспект лекції, підручник		Обґрунтувати порівняльну таблицю підходів до розуміння соціальної структури суспільства Г.Спенсера, Е.Дюркгейма, Вебера.	3	Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛ

<p>Тема 3. Сучасні парадигми дослідження соціальної структури суспільства Сучасні підходи до визначення соціальної структури суспільства. -Соціальна структура та соціальна стратифікація. Проблеми соціальної структури у соціологічній спадщині П. Сорокіна. Поняття соціального простору. Фізичний і соціальний простір. Система соціальних координат. Поняття соціальної взаємодії. Соціальна взаємодія як базовий принцип побудови соціального простору. Теорія соціальних груп, критерії їх могутності, їхні типи. Поняття соціальної стратифікації. Феномен професійної стратифікації. Значення методології П. Сорокіна для сучасного дослідження соціальної структури.</p>	Лекція 2 год.	Конспект лекції, підручник	https://ru.osvita.ua/vnz/reports/sociology/12614/ file:///C:/Users/Tanya/Downloads/Vlnu_sociology_2010_4_14%20(1).pdf	Описати сучасні підходи до визначення соціальної структури суспільства П. Сорокін, П.Блау, Б.Барбер П.Бурд'є		До семін. заняття
<p>Тема 3. Сучасні парадигми дослідження соціальної структури суспільства Сучасні підходи до визначення соціальної структури суспільства. - Структура соціальної стратифікації Б. Барбера. -Різна точки зору на соціальну структуру, представлені П.Блау. -Соціальний простір і генезис класів Б. Бурд'є. Поняття «соціального простору» і «соціального поля». -Теорії робітничого класу (С.Малле, А.Горц). Поняття «новий робітничий клас», «не-клас-не-робітників». -Інтерес і соціальний досвід як критерії класової ідентифікації. -Аналітичний марксизм Д. Ремера. Класова теорія Е.</p>	Семінар 4 год.	Конспект	Бурдье П. Социальное пространство и генезис "классов". Социология политики. М.: Socio-Logos, 1993. Блау П. Различные точки зрения на социальную структуру и их общий знаменатель. Американская социологическая мысль: Тексты. М., 1994. ДэвисК., Мур У. Некоторые принципы стратифика	Обговорення сучасних підходів щодо визначення соціальної структури суспільства П. Сорокін, П.Блау, Б.Барбер П.Бурд'є	3	Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛ

	Райта.			ци. Соціологія: Хрестоматія. М.: Academia, 1997. Гл. 7.			
4-й тиждень	<p>Тема 4. Структура суспільства як соціологічне поняття</p> <p>Суспільство як соціальна система: системне уявлення про суспільство як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів.</p> <p>-Соціальна система та соціальний простір. -Структурний підхід до розгляду соціального простору. Гносеологічний та онтологічний зміст поняття «соціальна структура». Взаємозв'язок понять «система» і «структура», їх співвідношення. -Основні категорії соціальної структури. -Соціальна взаємодія. Причини і умови виникнення соціальної взаємодії у соціальних спільнотах. -Види соціальної взаємодії. Соціальні зв'язки. Види соціальних зв'язків. -Соціальні відносини. Види соціальних відносин. Вплив соціальної взаємодії, соціальних зв'язків і соціальних відносин на функціонування соціальної системи.</p>	Лекція 2 год.	Конспект лекції, підручник ел.презентація	Добреньков В. И., Кравченко А. И. Соціологія: В 3 т. Социальная структура и стратификация. М., 2000. Т. 2.	Створити глосарій основних понять і категорій соціальної структури суспільства		Письмо у МУДЛ
5-й тиждень	<p>Тема 5. Соціально-демографічна диференціація суспільства і соціальнодемографічна структура.</p> <p>Природні основи соціально-демографічної диференціації суспільства: вік, стать. Вікові відмінності та їх вплив на формування структури суспільства.</p>	Семинар 2 год	Підручник та еле.ресурси	http://radnuk.info/pidrychnuku/sotsiologiya/507-osupova/10957-s-5----.html https://works.doklad.ru/viev/aqcMULFSIOE.html	Описати й охарактеризувати соц.групи соціально-демографічної структури	3	Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛ

	<p>Вікові соціальні групи: діти й підлітки, молодь, представники середнього віку, представники старшого й похилого віку. Особливості вікових соціальних груп та їхній вплив на функціонування й розвиток суспільства.</p> <p>Стать як критерій соціальної диференціації та її вплив на формування соціально-демографічної структури суспільства. Поняття гендеру. Соціальні організації за статевими ознаками.</p> <p>Сімейний стан як критерій соціально-демографічної структури суспільства. Соціальні групи за критерієм сімейного стану: сімейні, розлучені, одинаки, сім'ї з дітьми, сім'ї без дітей, малодітні сім'ї, багатодітні сім'ї, молоді сім'ї.</p> <p>Диференціація соціальних інтересів груп, що складають соціальнодемографічну структуру суспільства та їх представленість у різноманітних соціальних організаціях.</p>			<p>https://buklib.net/books/27382/</p>			
6-й тиждень	<p>Тема 7. Соціально-професійна структура суспільства Визначення соціально-професійної структури суспільства.</p> <p>Фактори формування соціально-професійної структури. Організаційне оформлення соціально-професійних розбіжностей у суспільстві. Професія як основа соціально-професійної структури. Класифікація професій. Український класифікатор професій. Співвідношення галузевої (професійної) і кваліфікаційної структур</p>	Лекція 2 год.	Конспект лекції, ел.презентація	<p>http://radnuk.info/pidrychnuku/sotsiologiya/507-osupova/10958-s-4----.html</p> <p>http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvs_e/01_2012/12knvsus.pdf</p>	Визначити поняття «професія». Ознайомитися з класифікатором професій. Визначити основні професійні групи та їх специфіку		

	<p>Тема 7. Соціально-професійна структура суспільства Визначення соціально-професійної структури суспільства. Характеристика соціальних груп, що складають соціально-професійну структуру суспільства. Професійні інтереси і суспільні потреби як основа формування системи організацій професійного характеру. Профспілки та їх роль у відстоюванні професійних інтересів населення. Особливості соціально-професійної структури в Україні. Місце соціально-професійної структури у системі соціальної стратифікації. Взаємозв'язок соціально-професійної структури з іншими соціальними структурами. Трансформація соціально-професійної структури у зв'язку із формуванням нового типу суспільства - інформаційного.</p>	Семінар 2 год.	Конспект ел.презентація	http://forlawyer.com.ua/knigi/sociologiya-a-kniga/3819-gasfd.html https://www.buhoblik.org.ua/kadry-zarplata/trudoustrojstvo/3978-klasifikator-profesij.html https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2013/01/141-156_no-1_vol-44_2013_UKR.pdf http://politics.ellib.org.ua/pages-8430.html	Описати й охарактеризувати соц.групи соціально-професійної структури	3	Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛІ
7-й тиждень-8-й тиждень	<p>Тема 8. Соціально-етнічна структура суспільства Поняття соціально-етнічної структури суспільства. Складові соціальноетнічної структури суспільства. Поняття етногенезу. Концептуальні підходи до вивчення етносу. Історичні аспекти складання українського етносу, українського народу, української нації. Поняття «етнічність» та «етнічна ідентифікація» їх значення у соціально-етнічній структурі суспільства.</p>	Лекція 2 год	Конспект лекції, підручники, ел.презентація	https://studfile.net/preview/6060539/page:6/ https://pidrunka.com/1777111036482/politologiya/sotsialno-etnichna-struktura-suchasnogo-suspilstva-ukrayini https://sites.google.com/site/leschukvasyl/etnosocialni-procesi	Аналіз понять «етнос», «етнічна група», «етнічність» «нація» Основні елементи соціально-етнічної структури		Ознайомитись з матеріалами лекції, підготуватись до семінару

	<p>Тема 8. Соціально-етнічна структура суспільства Поняття соціально-етнічної структури суспільства. Сучасний етнічний склад українського суспільства. Етноси і етнічні групи у складі українського народу. Тенденції розвитку соціально-етнічної структури сучасного українського суспільства. Проблема формування сучасної української нації. Поняття «національні меншини». Міжетнічні та міжнаціональні відносини. Організаційне забезпечення і роль етно-національних інтересів у суспільстві. Національно-культурні об'єднання і організації в сучасному українському суспільстві.</p>	Семінар 2 год	Конспект Ел.презентація	file:///C:/User/s/Tanya/Downloads/Multi_2015_1-2_9.pdf http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup1-2(13-14)/25.pdf https://sociology.knu.ua/sites/default/files/library/open/actprob13_69.pdf	Описати й охарактеризувати соціально-етнічної структури	3	Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛІ
9-й тиждень	<p>Тема 9. Соціально-поселенська та територіальна структура суспільства. Соціально-територіальна та поселенська структура суспільства. Підходи до визначення. Соціально-територіальний і поселенський інтерес як основа соціально-територіального та поселенського структурування. Поселення як соціокультурне середовище і соціальна спільнота. Основні типи поселень та їх характеристики.</p>	Лекція 2 год	Конспект лекції, підручки, ел.презентація	https://pidru4niki.com/15950210/sotsiologiya/sotsialno-poselenska_struktura_suspiilstva http://radnuk.info/pidrychnuku/sotsiologiya/507-osupova/10959-s-3----.html https://pidru4niki.com/14050908/turizm/rozselennya_naselennya	Аналіз понять «поселення», «типи поселень», «територія» «територіально-поселенська структура» Основні елементи територіально-поселенської структури		Ознайомитись з матеріалами лекції, підготуватись до семінару

	<p>Тема 9. Соціально-поселенська територіальна структура суспільства.</p> <p>Специфіка соціально-територіальних спільнот. Фактори змін територіально-поселенської структури суспільства. Урбанізація та її вплив на зміни територіально-поселенської структури суспільства. Вплив територіально-поселенської структури на формування образу життя територіальних спільнот. Відмінність територіально-поселенської структура індустріального суспільства від традиційного. Сучасні проблеми територіального поділу суспільства. Основні тенденції розвитку територіально-поселенської структури сучасного українського суспільства.</p>	Семінар 2 год	Конспект Ел.презентація	https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2006/01/17-24_no-1_vol-12_2006_UKR.pdf http://www.big-lib.com/book/48_Sociologiya/5645_5_Socialno_poselenska_struktyura https://konfgeolutsk.wordpress.com/2018	Описати й охарактеризувати соц.групи територіально-поселенської структури	3	Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛІ
10-й тиждень	<p>Тема 10. Місто як елемент соціально-поселенської структури, як об'єкт соціологічного аналізу.</p> <p>Місто як об'єкт соціологічного аналізу. Закономірності зародження, розвитку і функціонування міст. Зарубіжні концепції дослідження міст. Вітчизняні концепції дослідження міст.</p>	Лекція 2 год	Конспект лекції, підручки, ел.презентація	https://pidrunka.com/14940807/sotsiologiya/sotsiologiya_mista_sutnist_problemi_osnovni_ponyattya file:///C:/Users/Tanya/Downloads/Npachusoc_2014_234_222_22%20(1).pdf file:///C:/Users/Tanya/Downloads/116-346-1-PB.pdf	Аналіз поняття «місто» Місто як об'єкт соціологічного аналізу Характеристики сучасних міст		Ознайомитись з матеріалами лекції, підготуватись до семінару

	<p>Тема 10. Місто як елемент соціально-поселенської структури, як об'єкт соціологічного аналізу.</p> <p>Сучасне місто. Соціальна структура міста. Образ життя міського населення. Міські проблеми: економічні, психологічні, демографічні, екологічні. Соціальне прогнозування розвитку міст. Урбанізація та її соціальні наслідки. Малі міста та можливості їх розвитку. Інфраструктура. Мегаполіси та їх проблеми.</p>	Семінар 2 год	Конспект Ел.презентація	http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23333/2/Y_Pasko_2010-1_SM.pdf http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/22487/56-Jurmanova.pdf?sequence=1	Виявити специфіку міста як соціальної спільноти та його функції. Класифікація міст Сучасні мегаполіси та їх проблеми Брендунання міста		Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛ
	<p>Тема 11. Релігійно-конфесійна структура суспільства.</p> <p>Духовно-релігійні цінності і традиції як основа диференціації суспільства сучасних держав на різні соціальні групи. Особливості соціальних груп, що ідентифікуються за духовно-релігійними ознаками.</p>	Лекція 2 год	Конспект лекції, підручники, ел.презентація	https://buklib.net/books/30055/ https://www.coe.int/uk/web/compass/religion-and-belief http://politics.ellib.org.ua/pages-1051.html	Аналіз понять «релігія», «віра», «релігійна конфесія», «релігійна організація» Визначити сутність релігійної структури суспільства		Ознайомитись з матеріалами лекції, підготуватись до семінару
11-й тиждень	<p>Тема 11. Релігійно-конфесійна структура суспільства.</p> <p>Характер організаційного оформлення індивідів у соціальні групи за релігійними ознаками та захисту їх духовно-релігійних інтересів. Співвідношення духовно-релігійних і ідеологічних інтересів. Специфіка еволюції духовних цінностей, модернізації ідеалів і цілей. Тенденції змін релігійних організацій у сучасних суспільствах.</p>	Семінар 2 год	Конспект Ел.презентація	http://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_Religiya.pdf https://www.docsity.com/ru/konfesiyno-religiyna-struktura-suchasnogo-suspilstva/5254604/ http://socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2016/3-4/15.pdf	Аналіз понять «релігія», «віра», «релігійна конфесія», «релігійна організація» Визначити сутність релігійної структури суспільства. Охарактеризувати релігійну структуру українського суспільства. Створити карту реліг. структури	3	Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛ

	<p>Тема 12. Соціально-політична структура й організація суспільства. Суспільно-політичні орієнтації та інтереси як основа диференціації населення. Політичні партії як спосіб організаційного забезпечення соціально-політичних інтересів населення.</p>	Лекція 2 год	Конспект лекції, підручники, ел.презентація	https://ru.osvita.ua/vnz/reports/politology/17527/ http://old.ipie.gov.ua/uploads/pm/pm24/chuvarodyn_skyi_hrupy.pdf	Аналіз партії як соціальної групи і соціального інституту Партійна система і партійна структурація		Ознайомитись з матеріалами лекції, підготуватись до семінару
12-й тиждень	<p>Тема 12. Соціально-політична структура й організація суспільства. Типологія політичних партій і рухів в Україні. Структура політичних партій, їх внутрішня будова. Електорат політичних партій. Зв'язок політичних орієнтацій населення з їх соціальним положенням у соціальній структурі суспільства (майновим, територіальнопоселенським, віковим, статевим, сімейним, освітнім, професійнокваліфікаційним тощо). Особливості політичної структури сучасного українського суспільства.</p>	Семінар 2 год	Конспект Ел.презентація	http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Timohin.pdf file:///C:/Users/Tanya/Downloads/Pupch_2014_4_3.pdf https://osf.org.ua/parlament/view/67	Здійснити класифікацію партій, в тому числі в Україні Охарактеризувати партійну структуру цію сучасного українського суспільства	3	Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛ
13-й тиждень	<p>Тема 13. Маргіальність та бідність у контексті соціоструктурних змін в українському суспільстві. Механізми соціальної інтеграції. Концепція суспільства споживання (Ж.Бодрійяр). Ідеї З.Баумана та У. Бека про некласову систему соціальних відмінностей у постіндустріальному суспільстві. Нерівність на основі стилю життя та споживання.</p>	Лекція 2 год	Конспект лекції, підручники, ел.презентація	https://studfile.net/preview/5013937/page:29/ http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/2019/1/Sahan_Zhyvaka_173.pdf	Визначити поняття «маргіальність», «маргіалізація». Яким чином маргіалізація впливає на соціальну структуру суспільства, змінює її?		Ознайомитись з матеріалами лекції, підготуватись до семінару

	<p>Тема 13. Маргінальність та бідність у контексті соціоструктурних змін в українському суспільстві.</p> <p>Теоретичний аспект дослідження бідності: причини, види та наслідки. Феномен демонстративного споживання та «наздоганяюча» бідність. Соціальна поляризація. Концепція соціальної ексклюзії як наслідку групової монополії та спеціалізації. Бідність і соціальна депривація. Культурологічний аспект бідності. Процеси маргіналізації особистості.</p>	Семінар 2 год	Конспект Ел.презентація	https://pidrunka.com/18421120/sotsiologiya/sotsialna_marginalnist https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2012/04/17-25_no-2_vol-41_2012_UKR.pdf	Визначити поняття «маргінальність», «маргіналізація». Яким чином маргіналізація впливає на соціальну структуру суспільства, змінює її? Маргінальні групи в сучасному укр. суспільстві. Маргіналізація і криміналізація	3	Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛ
14-1 тиждень	<p>Тема 14. Механізми відтворення та проблеми управління розвитком соціальної структури сучасного суспільства.</p> <p>Концепція соціального відтворення П. Бурд'є. Формування соціального капіталу як механізму соціального відтворення. Канали і фільтри соціального відтворення. Складові соціально-трансформаційного процесу: переоцінка власного існуючого стану; перебудова (демонтаж) старої соціальної системи, ліквідація її наявних невідповідностей існуючому рівню розвитку суспільства; нове самовизначення суспільства (висування та обґрунтування шляхів подальшого розвитку).</p>	Лекція 2 год	Конспект лекції, підручники, ел.презентація	https://buklib.net/books/24978/			Ознайомитись з матеріалами лекції, підготуватись до семінару

<p>Тема 14. Механізми відтворення та проблеми управління соціальної структури сучасного суспільства.</p> <p>Соціальна структура суспільства як об'єкт управління: загальні закономірності, джерела і рушійні сили її розвитку. Функції суб'єктів управління. Механізми управління різними елементами соціальної структури. Цілі управління. Принципи і методи управління розвитком соціальної структури. Соціальна політика держави як механізм управління соціальною структурою суспільства.</p>	<p>Семинар 2 год</p>	<p>Конспект Ел.презентація</p>	<p>http://studies.in.ua/ru/sociologiya-lekcii/4460-transformacya-soclnoyi-strukturi-ukrayinskogo-susplstva.html</p> <p>http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/17317/Arto_mova_Transformatsiia_sotsialnoi_struktury_susplstva_na%20shliakhu_do_novoynormalnosti.pdf?sequence=1&isAllowed=y</p>	<p>Виявлення граничних засад ефективного самозабезпечення. Орієнтири рівноважного функціонування. Формуванням стандартів «нормального» суспільного відтворення. Параметри сталого розвитку; – становленням і поширенням нових серединних стилів життя, які покликані зберегти ментальну спадкоємність поколінь у процесі становлення нової картини світу. Виявлення контурів нового соціального класу, розроблення і реалізація механізмів його соціально-економічного конструювання</p>	<p>3</p>	<p>Виступ на сем. занятті або письмово у МУДЛ</p>
--	--------------------------	------------------------------------	---	--	----------	---

10. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «Соціальна структура суспільства», є сумою балів, отриманих в ході обговорень лекційних матеріалів, підготовки до семінарських занять, виконання практичних завдань (кейсів), електронного тестування та білів, отриманих під час іспиту. Впродовж семестру здобувач освіти за виконання поточних завдань отримує – 60 балів, під час іспиту – 40 балів..

Критерії оцінювання теоретичних видів робіт (3 бали)

Теоретичне знання:

володіння ключовими поняттями – 1;

володіння теоретичним матеріалом не в повному обсязі – 2;

володіння теоретичним матеріалом в повному обсязі – 3;

доповнення під час обговорення (в залежності від повноти: 1-2 бали).

Всього можливо отримати під час обговорення на семінарах – 21 бал.

Критерії оцінювання практичних завдань (3 бали)

Змістовність, чітко і в повному обсязі виконане завдання, креативність – 3

Всього 3 завдання – 9 балів.

Проміжне тестування – 10 балів (2 тестування)

Підсумкове тестування – 20 балів.

Екзаменаційне завдання – 20 балів.

11. Рекомендована література

1. Блау П. Различные точки зрения на социальную структуру и их общий знаменатель. Американская социологическая мысль: Тексты. Москва: МГУ, 1994. С. 8-29.
2. Бурдье П. Социальное пространство и генезис “классов”. Социология политики. Москва: Socio-Logos, 1993.
3. Гидденс Э. Стратификация и классовая структура. *Социологические исследования*. 1992. № 9; 11.
4. Головаха Е. И. Изменение социальной структуры и формирование среднего класса в Украине . Трансформирующееся общество. Киев: Ин-т социологии НАН Украины, 1996.
5. Добренев В. И., Кравченко А. И. Социология: В 3 т. Социальные институты и процессы. Москва: ИНФРА-М, 2000. Т. 3.
6. Євтух В. Б., Трощинський В. П., Галушко К. Ю., Чернова К. О. Етнопонаціональна структура українського суспільства: Довідник. Київ: Наук. думка, 2004.
7. Іващенко О. В. Робота й практики зайнятості в суспільстві, що трансформується: у пошуках нових стандартів. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. № 2. С. 160–165.
8. Макеев С. А. Социальные институты: классические трактовки и современные подходы к изучению. Проблемы розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства / За ред. М. О. Шульги, В. М. Ворони. Київ: САУ, Ін-т соціології НАНУ, 2003.
9. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура (фрагменты) / Под ред. В.

В. Танчера. Київ: Ін-т соціології, 1996. 112 с

10. Проблеми розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства / За ред. М. О. Шульги, В. М. Ворони. Київ: САУ, Ін-т соціології НАНУ, 2003.

11. Сорокин П. А. Социальная стратификация и мобильность. Человек. Цивилизация. Общество. Москва: Политиздат, 1992.

12. Штомпка П. Социология социальных изменений. Москва: Наука, 1996.